

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.010.06.2022

Sławomir Podkówka
p.o. Prezes Zarządu – Wiceprezes Zarządu
ds. Finansowych
PGE Górnictwo i Energetyka
Konwencjonalna S.A.
ul. Węglowa 5
97-400 Bełchatów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/016 – Funkcjonowanie rynku mocy w systemie elektroenergetycznym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. ¹ ; ul. Węglowa 5, 97- 400 Bełchatów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sławomir Podkówka, p.o. Prezes Zarządu Spółki – Wiceprezes Zarządu Spółki ds. Finansowych ² , od 16 grudnia 2022 r. Poprzednio stanowisko Prezesa Zarządu PGE GiEK zajmowali: Andrzej Legeżyński – od 9 sierpnia 2021 r. do 16 grudnia 2022 r., Zbigniew Fałek (p.o.) – od 6 sierpnia 2021 r. do 9 sierpnia 2021 r., Krzysztof Kuśmierowski – od 14 lipca 2021 r. do 5 sierpnia 2021 r., Norbert Grudzień (p.o.) – od 30 czerwca 2021 r. do 14 lipca 2021 r., Wioletta Czemieli-Grzybowska - od 1 kwietnia 2020 r. do 30 czerwca 2021 r., Wioletta Czemieli-Grzybowska – od 25 marca 2020 r. do 1 kwietnia 2020 r. (jako delegowany Członek Rady Nadzorczej Spółki do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu Spółki), Robert Ostrowski – od 1 marca 2019 r. do 25 marca 2020 r., Norbert Grudzień (p.o.) – od 21 grudnia 2018 r. do 28 lutego 2019 r., Radosław Rasala (p.o.) – od 26 października 2018 r. do 20 grudnia 2018 r. oraz Sławomir Zawada – od 24 grudnia 2015 r. do 24 października 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja obowiązków związanych z udziałem dostawcy mocy w aukcji mocy;2. Realizacja zadań związanych z wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych;3. Efekty uczestnictwa w rynku mocy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2022 (I poł.), z uwzględnieniem dowodów i faktów wykraczających poza ten okres, mających wpływ na kontrolowane obszary.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Wojciech Żukowski, główny specjalista kp, upoważnienie do kontroli nr KGP/85/2022 z 29 września 2022 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Dalej: Spółka lub PGE GiEK.

² Dalej: Prezydent Zarządu Spółki.

³ Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność PGE GiEK w zakresie realizacji obowiązków związanych z udziałem w aukcjach mocy i wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Spółka w okresie objętym kontrolą uczestniczyła w rynku mocy zgodnie z przepisami ustawy *o rynku mocy*⁵ oraz postanowieniami *Regulaminu Rynku Mocy*⁶.

Spółka prawidłowo wykonała obowiązek zgłoszenia posiadanych jednostek wytwórczych do certyfikacji ogólnej, a następnie także prawidłowo wypełniła obowiązki związane z udziałem w aukcjach mocy. [...] ⁷

Spółka prawidłowo wywiązała się z obowiązku wykonania demonstracji i dostarczenia mocy w testowym okresie przywołania na rynku mocy oraz wykonania obowiązku mocowego w trakcie okresów przywołania. Realizowane transakcje na rynku wtórnym przebiegały zgodnie z art. 48 i 49 *ustawy o rynku mocy* i § 15 *rozporządzenia Ministra Energii z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wykonania obowiązku mocowego, jego rozliczania i demonstrowania oraz zawierania transakcji na rynku wtórnym*⁸. Ponadto Spółka prawidłowo wypełniała obowiązki sprawozdawcze i informacyjne wobec Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA⁹, w tym dotyczących spełnienia limitu emisji.

Spółka dokonała pełnej modernizacji jednostek rynku mocy z pierwszym okresem dostaw w 2021 r., spełniając wymogi w zakresie poniesienia określonego poziomu nakładów inwestycyjnych oraz pozytywnej weryfikacji spełniania wymagań standardów emisyjnych w okresie dostaw zgodnie z art. 52 ust. 2 *ustawy o rynku mocy*. Spółka prowadziła także sukcesywnie modernizację jednostek z pierwszym okresem dostaw w 2024 r. – jedna z pięciu jednostek rynku mocy już osiągnęła Operacyjny Kamień Milowy, czym spełniła wymagania określone w art. 52 ust. 2 *ustawy o rynku mocy* w zakresie poniesienia określonego poziomu nakładów inwestycyjnych oraz pozytywnej weryfikacji spełniania wymagań standardów emisyjnych w okresie dostaw. Dwie pozostałe poniosły już wymaganą wielkość nakładów inwestycyjnych, a dla dwóch kolejnych zabezpieczono środki finansowe na realizację niezbędnych działań modernizacyjnych w planie finansowym Spółki oraz zawarto niezbędne umowy z podmiotami zewnętrznymi w celu ich realizacji.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1854 ze zm.)

⁶ Zatwierdzonego decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr DRR.WAR.7120.1.18 z dnia 30 marca 2018 r., zmieniony kolejnymi decyzjami Prezesa URE: nr DRR.WAR.770.30.2020.BPe z dnia 4 września 2020 r., nr DRR.WAR.770.44.2020.BPe z dnia 30 grudnia 2020 r. i nr DRR.WAR.770.431.2021.BPe z dnia 10 listopada 2021 r.

⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenia dokonano przez NIK w interesie PGE GiEK. W dalszej części wystąpienia w nawiasach kwadratowych [...] dokonano wyłączenia informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa

⁸ Dz. U. poz. 1455. Dalej: *rozporządzenie w sprawie wykonania OM*.

⁹ Dalej: PSE lub Operator.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja obowiązków związanych z udziałem dostawcy mocy w aukcji mocy

1.1 Uwarunkowania organizacyjne funkcjonowania PGE GiEK w rynku mocy

Opis stanu faktycznego

Podstawowe dane o Spółce

Według stanu na koniec 2021 r. Spółka była największym wytwórcą energii elektrycznej, zaspokajającym ok. 37% krajowego zapotrzebowania na energię elektryczną.

PGE GiEK na dzień 31 grudnia 2020 r. składała się z Centrali Spółki oraz siedmiu Oddziałów: dwóch Kopalni Węgla Brunatnego (KWB i KWT) oraz pięciu Elektrowni (ELB, ELT, ELO, ELD i ELR).

Ponadto, w dniu 1 lipca 2021 r. wydzielono i przeniesiono z PGE GiEK do PGE Energia Ciepła S.A. część Oddziału Zespołu Elektrowni Dolna Odra w zakresie obejmującym: Elektrociepłownię Szczecin, Elektrociepłownię Pomorzany oraz system ciepłowniczy w Gryfinie. W dniu 18 sierpnia 2021 r. dokonano zmiany nazwy Oddziału Zespołu Elektrowni Dolna Odra na Oddział Elektrownia Dolna Odra. W dniu 1 października 2021 r. wydzielono i przeniesiono z PGE GiEK do PGE Invest 8 sp. z o.o. część Oddziału Elektrowni Dolna Odra w postaci bloków gazowych w budowie.

[...]

(akta kontroli str. [...])

Organizacja funkcjonowania rynku mocy w Grupie Kapitałowej PGE S.A.

[...]

(akta kontroli str. [...])

1.2 Wykonanie obowiązku zgłoszenia fizycznych jednostek wytwórczych do certyfikacji ogólnej

Zgodnie z art. 11 ustawy o rynku mocy przedsiębiorstwo energetyczne zgłasza do certyfikacji ogólnej wszystkie posiadane fizyczne jednostki wytwórcze o mocy osiągalnej brutto nie mniejszej niż 2 MW.

Liczba istniejących jednostek fizycznych wytwórczych o mocy osiągalnej nie mniejszej niż 2 MW posiadanych przez Spółkę w latach 2018-2022 oraz zgłoszonych do certyfikacji ogólnej w tym okresie przedstawiała się następująco - według stanu na dzień:

[...]

(akta kontroli str. [...])

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

1.3 Wykonanie obowiązków związanych z udziałem w aukcjach mocy

Wnioski dostawcy mocy o utworzenie jednostek rynku mocy i dopuszczenie ich do udziału w aukcjach głównych i dodatkowych

W latach 2018-2021 Spółka jako dostawca mocy, zarówno w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o rynku mocy [...]

(akta kontroli str. [...])

Badanie wybranych wniosków o certyfikację

Szczegółowym badaniem w zakresie zgodności informacji zawartych we wnioskach o certyfikację do aukcji głównych z art. 19 ustawy o rynku mocy oraz pkt. 7.4 RRM objęto wszystkie wnioski o certyfikację dla jednostek modernizowanych¹¹ (12 wniosków) oraz siedem wniosków dla jednostek istniejących¹² - łącznie 19 wniosków.

W przypadku jednostek modernizowanych zbadano wnioski o certyfikację dla następujących jednostek¹³:

[...]

W przypadku jednostek istniejących zbadano wnioski o certyfikację dla następujących jednostek:

[...]

Wszystkie zbadane wnioski dla jednostek modernizowanych zawierały określone w art. 19 ust. 1 i 3 ustawy o rynku mocy oraz pkt. 7.4 RRM informacje oraz potwierdzające je dokumenty, w tym: harmonogram rzeczowo-finansowy inwestycji, informacje potwierdzające możliwość pozyskania finansowania¹⁴, wartości poniesionych i planowanych do poniesienia nakładów finansowych, niezależną ekspertyzę potwierdzającą powyższe nakłady oraz planowane spełnienie wymagań emisyjnych zgodnych z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)¹⁵ lub odpowiednio z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania¹⁶. Złożone wnioski dla jednostek istniejących były również zgodne z wymaganiami określonym w ustawie o rynku mocy (art. 19 ust. 1). Do wniosków o certyfikację jednostek fizycznych wytwórczych do aukcji przeprowadzonych w 2021 r. i 2022 r. załączane były oświadczenia o rozpoczęciu produkcji komercyjnej przed dniem 4 lipca 2019 r. [...] Zgodnie więc z art. 15 ust. 7 ustawy o rynku mocy do aukcji przeprowadzonych w tych latach Spółka złożyła wnioski o certyfikację wyłącznie w zakresie utworzenia istniejących JRM i dopuszczenia ich do udziału w rynku wtórnym.

Zbadane wnioski nie zawierały informacji o istniejących i planowanych ograniczeniach

¹¹ W przypadku jednostek modernizowanych zbadano wnioski, dla których w wyniku rozstrzygnięcia poszczególnych aukcji rynku mocy zawarto umowy mocowe.

¹² Wnioski dla jednostek istniejących wybrano biorąc pod uwagę termin składania wniosku – po jednym wniosku składanym do certyfikacji do aukcji głównej i/lub udziału w rynku wtórnym dla każdego roku dostaw okresu 2021-2027 (czyli w latach 2018-2022) oraz wielkość deklarowanego obowiązku mocowego.

¹³ Dla wszystkich tych jednostek paliwem pierwotnym był węgiel (brunatny lub kamienny).

¹⁴ [...]

¹⁵ Dz. Urz. UE L 334 z 17.12.2010, str. 17, ze zm., dalej: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2010/75/UE.

¹⁶ Dz. Urz. UE L 313 z 28.11.2015, str. 1.

czasu eksploatacji jednostki fizycznej wynikającej z odrębnych przepisów, np. z regulacji środowiskowych¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. [...])

Otrzymane certyfikaty

Wszystkie jednostki wytwórcze zgłoszone przez Spółkę do certyfikacji do aukcji w okresie objętym kontrolą otrzymały certyfikat.

[...]

(dowód: akta kontroli str. [...])

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka, jako dostawca mocy, prawidłowo wykonała obowiązek zgłoszenia jednostek wytwórczych do certyfikacji, a także prawidłowo wywiązała się z obowiązków związanych z udziałem w aukcjach mocy. Zbadane wnioski o certyfikację do aukcji głównej na lata dostaw w okresie 2021-2027 zawierały wszystkie wymagane *ustawą o rynku mocy* informacje oraz dokumenty. W przypadku uzyskania certyfikatu warunkowego Spółka wniosła zabezpieczenie w terminie, kwocie i formie wynikającej z przepisów prawa.

OBSZAR

2. Realizacja zadań związanych z wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych

2.1 Zadania inwestycyjne związane z modernizacją jednostek wytwórczych w celu wypełnienia obowiązku mocowego oraz wypełnianie sprawozdawczych oraz informacyjnych obowiązków wobec Operatora wynikających z umowy mocowej

Opis stanu
faktycznego

[...]

(akta kontroli str. [...])

Modernizacja jednostek wytwórczych – okres dostaw w 2021 r.

Wszystkie jednostki rynku mocy, które w wyniku rozstrzygnięcia aukcji głównej na rok dostaw 2021 (z okresem dostaw 5 lat)¹⁸ osiągnęły: Finansowy Kamień Milowy (FKM) – spełniły wymagania określone w art. 52 ust. 1 pkt 1 i 2 *ustawy o rynku mocy*¹⁹ oraz Operacyjny Kamień Milowy (OKM) - czym spełniły wymagania określone w art. 52 ust. 2 *ustawy o rynku mocy*. Osiągnięcie OKM oznaczało, że przed rozpoczęciem pierwszego okresu dostaw (tj. przed 1 stycznia 2021 r.) dla danej jednostki rynku mocy przedstawiono:

- dokumenty potwierdzające możliwość dostarczenia mocy w wielkości nie mniejszej niż 95% obowiązku mocowego tej jednostki przez ciągłą pracę przez okres co najmniej godziny;
- niezależną ekspertyzę potwierdzającą: zrealizowanie zakresu rzeczowego inwestycji oraz poniesienie nakładów inwestycyjnych w wysokości nie mniejszej niż wymagany minimalny jednostkowy poziom nakładów inwestycyjnych uprawniający do ubiegania się o 5 okresów dostaw, obliczony jako iloraz

¹⁷ Określonych w art. 19 ust. 1 pkt 7 ustawy o rynku mocy.

¹⁸ [...]

¹⁹ Obowiązek spełnienia FKM był w terminie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia ostatecznych wyników aukcji mocy i polegał na przedstawieniu dokumentów potwierdzających: poniesienie nakładów inwestycyjnych w wysokości co najmniej 10% całkowitych planowanych nakładów inwestycyjnych oraz zawarcie umów związanych z realizowaną inwestycją o łącznej wartości 20% całkowitych planowanych nakładów inwestycyjnych.

poniesionych całkowitych nakładów i mocy osiągalnej netto jednostki, określony dla tej aukcji głównej w *rozporządzeniu w sprawie parametrów aukcji głównych dla okresów dostaw przypadających na lata 2021-2023*²⁰) w wysokości co najmniej 500 000 zł/MW²¹; oraz spełnienie wymagań emisyjnych zgodnie z *dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2010/75/UE*.

[...]

Wszystkie wyżej wymienione fizyczne jednostki wytwórcze na dzień osiągnięcia OKM zostały zweryfikowane pozytywnie w zakresie spełniania wymagań standardów emisyjnych w okresie dostaw zgodnie z art. 52 ust. 2 pkt 3 lit.b) *ustawy o rynku mocy*:

[...]

(akta kontroli str. [...])

Modernizacja jednostek wytwórczych – okres dostaw w 2024 r.

[...]

Dla wszystkich zbadanych jednostek rynku mocy złożono terminowo raporty inwestycyjne za I oraz II poł. 2021 r. i 2022 r., przedstawiające aktualny - wg stanu na dzień złożenia - stan zaawansowania realizowanych inwestycji w zakresie rzeczowym i finansowym – zgodnie z postanowieniami RRM.

[...]

Według stanu na koniec 2022 r. (tj. na 12 miesięcy przed rozpoczęciem pierwszego okresu dostaw w 2024 r.) realizacja modernizacji poszczególnych czterech jednostek rynku mocy była następująca:

[...]

(akta kontroli str. [...])

2.2 Wypełnianie zobowiązań wynikających z umów mocowych w zakresie zapewnienia dostaw mocy

Wykonanie demonstracji (art. 67 ustawy o rynku mocy)

Dla każdej jednostki rynku mocy, wobec której Spółka pełniła rolę dostawcy mocy w okresie 2021-2022 (III kw.), Operator przedstawił dokumenty potwierdzające wykonanie demonstracji (procedury określonej w art. 67 *ustawy o rynku mocy*).

Spółka, wskazała Operatorowi liczbę godzin w każdym kwartale, w których jednostki rynku mocy dostarczała moc do systemu, czyli wytworzyła energię elektryczną w wielkości nie mniejszej niż najwyższy obowiązek każdej jednostki w kwartale dostaw. Wskazana liczba godzin była zgodna z §7 w związku z §12 *rozporządzenia w sprawie wykonania obowiązku mocowego*²² i obejmowała godziny od 7.00 do 22.00 w dniach przypadających od poniedziałku do piątku.

[...]

Łącznie Spółka przeprowadziła 147 demonstracji okresie 2021 - 2022 (III kw.), w tym w kw. I-III 2021 r. – po 19 demonstracji w każdym kwartale, w IV kw. 2021 r. – 22 demonstracje, w I oraz III kw. 2022 r. – po 23 demonstracje, a w II kw. 2022 r. – 22 demonstracje.

(akta kontroli str. [...])

²⁰ Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 22 sierpnia 2018 r. (Dz. U. poz. 1632).

²¹ [...]

²² Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 lipca 2018 r. (Dz. U. poz. 1455).

Testowy okres przywołania²³ (art. 67 ust. 5 ustawy o rynku mocy)

W stosunku do JRM objętych obowiązkiem mocowym, dla których PGE GiEK była dostawcą mocy, Operator ogłosił 20 testowych okresów przywołania (TOP) w okresie 2021-2022 (III kw.).

Wszystkie TOP zakończyły się wynikiem pozytywnym. Moc dostarczona przez jednostki rynku mocy była nie mniejsza od pełnej wielkości obowiązku mocowego w TOP. Z Portalu Użytkownika Rynku Mocy nie było możliwości pobrania potwierdzenia wyniku TOP.

[...]

(akta kontroli str. [...])

Okres przywołania (art. 57 i 58 ustawy o rynku mocy)

W wyniku ogłoszonego przez Operatora okresu przywołania na rynku mocy w dniu 23 września 2022 r. w godz. 19⁰⁰ – 21⁰⁰, JRM - dla których PGE GiEK była dostawcą mocy - dostarczyła moc do systemu elektroenergetycznego w wielkości większej od skorygowanego obowiązku mocowego.

[...]

(akta kontroli str. [...])

2.3 Zarządzanie umową mocową (transakcje na rynku wtórnym)

Z tytułu świadczenia obowiązku mocowego od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. dla JRM, wobec których PGE GiEK była dostawcą mocy, przeprowadzono łącznie [...]

Na podstawie zbadanej próby 10 transakcji dokonanych dla JRM na rynku wtórnym²⁴, ustalono, że transakcje te zostały zgłoszone do rejestru rynku mocy najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczyły, tj. w terminie określonym w art. 48 ust. 2 pkt 3 lit. a *ustawy o rynku mocy*. Transakcje te odnosiły się do godzin od 7⁰⁰ do 22⁰⁰ w dniach przypadających od poniedziałku do piątku. Operator nie wyraził sprzeciwu wobec tych transakcji.

(akta kontroli str. [...])

2.4 Wynagrodzenie dostawcy mocy za wykonanie obowiązku mocowego

[...]

Szczegółowo zbadano sposób dokonania rozliczeń między Spółką jako dostawcą mocy a Operatorem oraz uzyskane przez Spółkę wynagrodzenie z tytułu wykonania obowiązku mocowego za miesiące: grudzień 2021 r. oraz marzec 2022 r.²⁵ Operator w każdym z badanych miesięcy przekazał Spółce (dostawcy mocy) informację o wykonanym za dany miesiąc obowiązku mocowym (zgodnie z art. 58 ust. 6 *ustawy o rynku mocy*). Spółka nie zgłaszała zastrzeżeń w zakresie otrzymanych informacji²⁶. Następnie, w terminie trzech dni od otrzymania od Operatora danych o wykonaniu

²³ Na podstawie art. 33 ustawy z dnia 27 października 2022 r. o *środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku* (Dz. U. poz. 2243, ze zm.) - w *ustawie o rynku mocy* wyrazy "okres zagrożenia" zastąpiony został wyrazami "okres przywołania na rynku mocy".

²⁴ Doboru próby dokonano w sposób celowy, wybierając 5 transakcje o największej wielkości obowiązku mocowego i 5 transakcji o najmniejszej wielkości obowiązku mocowego. Były to zarówno transakcje zbycia jak i nabycia obowiązku mocowego w wielkości od 0,015 do 720,489 MW.

²⁵ Dobór celowy wg najwyższej kwoty otrzymanego przez Spółkę miesięcznego wynagrodzenia z tytułu realizacji obowiązku mocowego w 2021 r. oraz 2022 r.

²⁶ [...].

obowiązku mocowego Spółka wystawiała fakturę z tytułu wykonania obowiązku mocowego za dany miesiąc odrębnie dla każdej jednostki rynku mocy - co było zgodne z art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o rynku mocy i pkt. 17 RRM²⁷. W terminie 21 dni od przekazania faktury za pomocą rejestru Spółka otrzymała wynagrodzenie w należnej wysokości.

[...]

(akta kontroli str. [...])

Wartość wynagrodzenia z tytułu obowiązku mocowego w trakcie remontu awaryjnego (niedyspozycyjności) jednostek rynku mocy

Zgodnie z §13 ust. 3 rozporządzenia Ministra Energii z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wykonania obowiązku mocowego, jego rozliczania i demonstrowania oraz zawierania transakcji na rynku wtórnym Operator ogłasza TOP nie później niż 8 godzin przed rozpoczęciem TOP, dla jednej godziny wybranej dowolnie zgodnie z §7 ust. 1 rozporządzenia.

Na podstawie pkt. 12.3.1 RRM zgłoszenia transakcji realokacji wielkości wykonanego obowiązku mocowego w okresie przywołania, dotyczące okresu w miesiącu „m” są przekazywane do Operatora w terminie 5 dni roboczych od terminu określonego w pkt. 16.9.8 RRM – czyli 7. dnia roboczego miesiąca „m + 3”.

Zgodnie z pkt. 16.3.2.5 RRM Operator ogłasza okres przywołania nie później niż 8 godzin przed rozpoczęciem tego okresu.

Z kolei zgodnie z pkt. 16.8.1.6 RRM w przypadku przekazania przez rejestr rynku mocy do Operatora informacji o awarii jednostki fizycznej wchodzącej w skład jednostki rynku mocy, przez 72 godziny od chwili jej otrzymania Operator nie jest uprawniony do ogłoszenia TOP w odniesieniu do tej jednostki. Zgodnie natomiast z pkt. 16.8.1.7 RRM przepisy wyżej przywołane stosuje się wyłącznie do pierwszego i drugiego przypadku przekazania informacji o awarii jednostki fizycznej wchodzącej w skład jednostki rynku mocy w każdym kwartale.

[...]

Jak wynika z wyjaśnień Zarządu Spółki²⁸, w latach 2021-2022 wszystkie jednostki rynku mocy, dla których PGE GiEK był dostawcą mocy, wykonały demonstracje oraz zrealizowały z wynikiem pozytywnym testowy okres zagrożenia. W tym okresie wystąpiły awarie, które mogły spowodować brak możliwości dostarczenia mocy do systemu w przypadku ogłoszenia przez Operatora okresu zagrożenia. Jednak zgodnie z ustawą o rynku mocy oraz RRM, jeżeli dana awaria obejmuje okres krótszy niż 8 godzin, to dostawca mocy nie ma obowiązku dostarczania mocy. W przypadku awarii trwającej dłużej niż 8 godzin, dostawca może podejmować działania polegające na: zgłoszeniu awarii chroniącej jednostkę rynku mocy przed ogłoszeniem testowego okresu zagrożenia przez 72 godziny²⁹, dokonaniu transakcji na rynku wtórnym w zakresie alokacji obowiązku mocowego lub realokacji po wystąpieniu okresu zagrożenia.

Jak wynika dalej z wyjaśnień Zarządu Spółki, pozostawienie obowiązku mocowego na jednostce niedyspozycyjnej jest co do zasady zgodne z obowiązującymi

²⁷ Zatwierdzonego decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr DRR.WAR.7120.1.18 z dnia 30 marca 2018 r., zmieniony kolejnymi decyzjami Prezesa URE: nr DRR.WAR.770.30.2020.BPe z dnia 4 września 2020 r., nr DRR.WAR.770.44.2020.BPe z dnia 30 grudnia 2020 r. i nr DRR.WAR.770.431.2021.BPe z dnia 10 listopada 2021 r.

²⁸ Pismo nr O/10/OW/OWT/467-10/2023/GIEK0004405KW23 z 20 stycznia 2023 r.

²⁹ [...]

regulacjami i obciążone ryzykiem znaczących negatywnych konsekwencji finansowych dla dostawcy mocy. [...]

(akta kontroli str. [...])

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

PGE GiEK jako dostawca mocy realizowała obowiązki wynikające z zawartych umów mocowych z pierwszym okresem dostaw w 2021 r. w sposób zapewniający dostawy mocy w wolumenach określonych w tych umowach. Wszystkie zmodernizowane JRM osiągnęły wymagany poziom poniesienia nakładów inwestycyjnych oraz zostały pozytywnie zweryfikowane co do osiągnięcia standardów emisyjnych w okresie dostaw.

[...]

OBSZAR

3. Efekty uczestnictwa Spółki w rynku mocy

3.1 Wpływ rynku mocy na moce wytwórcze Spółki

Opis stanu
faktycznego

[...]

(akta kontroli str.[...])

Podstawowe dane w zakresie wielkości produkcji energii elektrycznej przez PGE GiEK

[...]

(akta kontroli str.[...])

Koszty wytworzenia dla wybranych modernizowanych i istniejących jednostek rynku mocy

[...]

(akta kontroli str.[...])

[...]

(akta kontroli str. [...])

3.2 Realizacja obowiązków informacyjnych dotyczących spełnienia limitu emisji

Ustawa o zmianie ustawy o rynku mocy (art. 1 pkt 41) wprowadziła od 1 września 2021 r. obowiązek wykazywania, w terminie nie później niż 90 dni kalendarzowych od zakończenia każdego roku dostaw, w odniesieniu do każdej jednostki rynku mocy certyfikowanej na zakończony rok dostaw, spełniania przez taką jednostkę limitu emisji lub niespełniania tego limitu – o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 17a ustawy o rynku mocy³⁰.

[...]

Ponadto, jak wynika z wyjaśnień Zarządu Spółki³¹, wszystkie obowiązki w przedmiotowym zakresie posiadane przez JRM typu „istniejące/modernizowane wytwórcze”, dla których Spółka jest dostawcą mocy, to tzw. „obowiązki czarne”, dla których umowy mocowe zawarto przed 31 grudnia 2019 r. Obowiązki te nie podlegają

³⁰ Tj. emisji wynoszącej nie więcej niż 550 g dwutlenku węgla pochodzącego z paliw kopalnych na kWh wytworzonej energii elektrycznej.

³¹ Pismo z 20 grudnia 2022 r.

restrykcji mówiących o tym, że niespełnienie wymagań emisyjnych oznacza utratę prawa dostawcy mocy do otrzymywania wynagrodzenia za świadczony obowiązek mocy.

(akta kontroli str.[...])

Spółka przekazała dane o poziomie zanieczyszczeń powietrza poszczególnymi substancjami wytwarzanymi w poszczególnych JRM wg stanu na koniec każdego roku okresu 2017-2022 (III kw.).

Poniżej przedstawiono poziom emisji pyłów oraz tlenków azotu i dwutlenku węgla dla sześciu³² zmodernizowanych JRM z pierwszym okresem dostaw w 2021 r. wg stanu na koniec 2021 r. w porównaniu do jednostkowych wskaźników emisji tych substancji wskazanych we wnioskach do certyfikacji do aukcji głównej w 2018 r. – do osiągnięcia na koniec 2020 r., tj. przed pierwszym okresem dostaw w 2021 r. (w g/kWh):

[...]

(akta kontroli str. [...])

Stwierdzone
nieprawidłowości
Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Udział jednostek wytwórczych energii elektrycznej w rynku mocy pozwolił Spółce dokonać ich modernizacji.

[...]

[...]

IV. Uwagi i wnioski

W związku z brakiem stwierdzonych nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od sformułowania uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

³² [...]

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 7 czerwca 2023 r.

Kontroler
Wojciech Żukowski
główny specjalista kp

/ - /

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora Maciej Maciejewski

/ - /

.....
podpis